

המחזה הקצר **השולחן** הועלה במסגרת הפסטיבל לתיאטרון קצר ב"צוותא" בשנת 2001, בבימויה של מאשה נמירובסקי, עם מוסקו אלקלעי בתפקיד של שרול.

השולחן

מחזה קצר מאוד

את השולחן כתבתי לפי הזמנה, היחידה שקיבלתי. פנו אלי מהפסטיבל לתיאטרון קצר, ואני עיברתי את הסיפור השולחן שמופיע בקובץ הסיפורים שלי בורות המים.

תמונה ראשונה

פינה בחנות היין. המוכר עומד בפנים, לא רואים אותו. שרול כפוף ליד שולחן קטן בצד, כפות ידיו משולבות סביב כוסית ריקה. הצעיר עומד ושותה משקה קל.

שרול: יש כסף ליי"ש אז שותים יין חלש עם מים?

הצעיר: עוד בוקר...

שרול: אה... בוקר...? בוקר...?

הצעיר מביא כוס יין לשרול

שרול: מה זה? מה פתאום? שיגעון. עזוב. לא ולא ולא! בשום אופן לא! ועוד בוקר!

הצעיר: יש לי, ראית. ועוד מעט צהריים.

שרול: אה, צהריים...? צהריים אז צהריים. אם אתה דווקא מתעקש. כמעט שותה יש לי תנאי, אני אשתה אבל... יחד איתך. אתה תשב ותשתה איתי, הה?

הצעיר מביא עוד כוסית

שרול: תודה, איש צעיר, תודה. העולם מלא, מתפוצץ. רק הכיסים, הכיסים ריקים. ואם יש – אז זה לירה אחת או שתיים. אז באים לפה. אברום נותן לפעמים גם בחינם אבל אי אפשר שיפשוט את הרגל, אז צמאים. אין שיניים לאכול אז שותים, הה? גומר את הכוסית של הצעיר מה עשיתי? זה שלך.

הצעיר: זה בסדר, אני לא רגיל לשתות תכף בבוקר. בצהריים זאת אומרת.

שרול: אני שתיתי את שלך, אני צריך להחזיר.

הצעיר: בסדר, אתה תחזיר. מתכוון לצאת

שרול: אין מה לדבר, יום טוב, יום טוב נפל עלינו פתאום מן השמים. שותה קצת אני אחזיר לך, אל תדאג, אחזיר. אני לא קבצן. אנחנו חברים, הה? אחים, הה? שרול הוא לא נגר קטן... נגר קטן מסתובב ברחובות, פעם יש איזה כיסא לתקן – עשר פעמים אין. שרול – הנגר הכי טוב בוויילנה. איזה עבודות! ארונות עם ארבע דלתות לפרוות, גם לסדינים של הכלות. ושולחנות גדולים, כמה בקבוקים אפשר היה להעמיד עליהם! לשמח את כל ירושלים! שולחנות עם רגליים, גזעים, כמו חיים. ולמעלה סביב סביב חקוקים בעץ ענפי תאנים וזיתים. כן, וגם שיבולים. ועלי גפן סביב. ותאנים... זה כבר אמרתי, הה? שותה קצת לחזק את הזיכרון. ומה עם ארונות הקודש? ארונות קודש עם נשר וגם נמר, עם צבי ועם אריה. חיים הם יצאו בעץ שלי. צבי ידעתי לחרוט הכי טוב בוויילנה. כשרצו צבי יפה באו אל שרול. אלא אל מי? "הצבי, ישרול, על הארון תעשה לנו!"

הצעיר: תשמע משהו... אולי... אני צריך, אתה מבין...? אתה תעשה לי, הה? תעשה לי שולחן, הה?

שרול: תגיד לו אברום, שלא צוחקים לי. קם שילך! שילך או שאני הולך!
הצעיר: לא, למה? אני מדבר ברצינות. אני צריך שולחן, אתה נגר, למה לא... למה לא נשתדך?

שרול: אחרי רגע באמת...? שולחן...? אני...? אל אברום תביא לשתות, אברום! תביא שניים! על חשבוני, תרשום! אני אבנה ליהודי הזה, אתה שומע אברום? אני אבנה לו שולחן שלא היה כמוהו בארץ. לא רק עלים, גם ציפורים אני אכניס לו בעץ, גם פרפרים. שולחן גדול, יספיק לחמישים, מפואר כזה, שיתביישו להזמין אותי לשבת לידו.

הצעיר: אבל... אבל לא, סליחה... אני צריך משהו אחר, משהו...
שרול: אולי שולחן מתקפל? נראה קטן אבל תלחץ על כפתור והוא נפתח לארבעה צדדים ו...

הצעיר: אני צריך שולחן קטן, מטר... שיהיה מטר ועשרה, על שישים... שיהיה שבעים. פשוט, גם זול. עם שתי מגירות, לשים מחברות, משהו כזה.
שרול: ככה...?

הצעיר: כן, אני מצטער, פשוט...
שרול: שיהיה ככה. מה הגודל? מה הפאר? גם את העפר אנחנו נעשה זהב. זהב! בוא, לעבודה! נקנה עץ. את הטוב שבזול נקנה. את שרול לא ירמו! לא, לא את שרול! שרול יבנה שולחן, יבנה שולחן שלם, מהתחלה ועד הסוף!

תמונה שנייה

הצעיר ושרול מתרוצצים בחנויות העצים, שרול סוהב עצים

הצעיר: לא חם במעיל בקיץ?

שרול: הה?

הצעיר: שום דבר, לא אמרתי כלום.

הצעיר: אולי אני אעזור לך?

שרול: אתה מזמין ומשלם ואני מתקין שולחן מההתחלה ועד הסוף.

תמונה שלישית

במרתף של שרול, נכנסים

שרול: שום דבר, היה פעם מחסן פחמים. בחורף אפשר לחשוב שעוד מלא

פחמים, אפשר לחשוב שאפשר להדליק ולחמם, טוב, לא? מתחיל לעבוד,

מפקשש. ואחרי רגע תבוא מחר ותקבל את השולחן שלך.

הצעיר: לא צריך למהר, זה לא דחוף.

שרול: מחר! רק תשאיר לי קצת כסף, בשביל פוליטורה. רק בשביל פוליטורה.

בעד העבודה תשלם בסוף.

הצעיר נותן לו כסף, יוצא

תמונה רביעית

במרתף של שרול, כעבור יומיים. שרול שיכור. בקבוקים ריקים והמון נסורת עץ. לוח העץ

המיועד לשולחן הצטמק מאוד. הצעיר דופק על הדלת, ושוב

שרול: סוף סוף נו כבר! מה אתה מעיר את המתים? תיכנס! פתוח, אלא מה?

מישהו יגנוב אותי?

הצעיר נכנס

שרול: נו, מה? מנופף בידו המחזיקה במקצועה טוב, הה? השולחן שלך גמור עוד מעט,

הה? כל היום וכל הלילה אני עובד עליו, מקציע, מקציע. הוא קם, רוכן על מה

שנשאר מלוח העץ, מקציע ברעדה, בלי הצלחה אתה רואה? עובד כמו שצריך, הה?

עוד יש לי כוח גם לארון קודש, יש... עוד לא מת, לא... חי, חי... לעבר הפינה

את שומעת, רבקה? שרול שלנו עוד חי, בונה שולחן לאיש צעיר. יש לי כוח, גם

לארון קודש. צוחק משפחה יפה! שבעה היו, ואוכל ולבוש ומשקה נשפך על כולם. לטבוע ממש! הבכור חיים, הוא היה גדול כזה, פי שניים ממני. הלך לישיבה. ואסתר, א רוטע כלה אי זי גיוויין. ורבקה... היא היתה צוחקת, או. לבכות! אפשר לחשוב שהאויר מדגדג אותה. מוישה היה מרביץ כמו גוי. ורוחלה... מה יש לדבר? כשאשתי הרתה את בנימין היא נהייתה חולה. אני השקייתי אותה בכפית חלב ודבש. מן הפה שלה ישר אליו בפנים. יצא מאיר כמו אור. חשבנו זהו, הוא אחרון, ואז בא יוסף, אחרי בנימין. כן יוסיף. וכולם התקיימו בכבוד מן השולחנות שלי ומן הארונות ומארונות הקודש, פרחו כמו עצים. גן אלוהים היה לנו. ואחר כך... מה יש לדבר? לא נשאר אחד. תבוא מחר, השולחן יהיה מוכן. מחר, כמו שהבטחתי. רק תשאיר לי קצת כסף בשביל פוליטורה. הצעיר משלם לו. שרול קד קידה עמוקה, הוא מנסה להזדקף, הצעיר מרים אותו, פונה לצאת. שרול תוקע בקבוק משקה לתוך פיו ומוצץ

תמונה חמישית

בחנות היין. הצעיר נכנס אל בעל החנות, משלם לו

הצעיר: אחרי שמשלם בשביל פוליטורה, בטח. בשביל פוליטורה. פוליטורה. פוליטורה. יוצא

תמונה שישית

במרתף של שרול. הפוך ומזוהם. לוח העץ רובו כבר נסורת. שרול מכורבל במעיל הגדול שלו. הצעיר דופק, נכנס. הדלת פתוחה, ואור נכנס

שרול: קופץ, מבוהל השולחן, השולחן, בטח! עוד רגע, עוד רגע הוא יהיה מוכן. הצעיר מגיע אל מה שנשאר מלוח העץ
שרול: איזה שולחן, איזה! הה? עוד רגע... עוד רגע... יהיה לך שולחן, יהיה... אתה באמת רוצה שולחן, הה?
הצעיר: זה לא חשוב.

שרול: לא טוב שמתיים, מה? רע למות, רע, אלא מה? הוא אכל מעץ הדעת וכולם חייבים למות. עד מתי? בלי סוף, סוף סוף? שייגמר כבר המוות! הם צעקו מלמטה. היה יום טוב, כן, אלוהים שמע, חשב: אולי, אפשר לדבר על זה, לנהל משא ומתן. מתי להפסיק את המוות, באיזה תנאים. אם יבטיחו עוד מצוות,

עוד מעשים טובים – אולי, לדבר אפשר. מה עשה? הטיל על המלאכים שלו שינהלו משא ומתן עם בני האדם. משא ומתן – צריך פגישה, לא? איפה נפגשים? אמרו בני-אדם: נבנה ארמון מפואר, עין לא ראתה. המלאכים, הם צחקו. ארמון הכי מפואר שלכם זה פח אשמה אצלנו, טוב לכפרות! בואו ניפגש בשמים. אה, ככה...? בני-אדם לא טיפשים. עוד אין הסכם ואם יעלו לשמים ימותו. בשום אופן! איפה אם כך נפגשים? התפשרו בסוף, ייפגשו באמצע, בין שמים וארץ, באוויר, על העננים. הסכימו, תקעו כף, שמחה וששון. אבל בשביל משא ומתן צריך שולחן, לשבת, לדבר, לטעום משהו בין הדברים, לא? באו אל שרול ואמרו לו: אתה תעשה לנו את השולחן הזה! ואני עבדתי, רוח יצאה ממני. מכל העצים שבארץ עשיתי את השולחן, והריח שלו – כל הבשמים שבעולם. ונמר ונשר וצבי ואריה חקקתי על כל רגל, חיים ממש יצאו, אפשר היה לשמוע את הנהמה שלהם. זהו, השולחן מוכן, העמידו אותו על ענן, ומשני הצדדים העמידו את הכיסאות שבניתי. שבעה כיסאות מכאן ושבעה כיסאות מכאן. ירדו שבעה מלאכים מלמעלה וישבו, מן הצד השני עלו שבעה בני-אדם בסולמות מלמטה, המשלחת, כן... נעצר

הצעיר מאכיל את שרול בצביטות לחם טבולות ביי"ש

שרול: משלחת מלאכים מכאן ומשלחת בני-אדם מכאן. כל השבעה, לפי הסדר, כן... ראשון חיים הבכור, ואחר כך אסתר, הוי אסתר, ורבקה, וחמישי עלה מוישה, והרוח, כן רוחלה, ושישי בנימין, ואחרון יוסף, כן יוסיף. כולם, לפי הסדר, עולים ומתיישבים ומניחים את כפות הידיים הקטנות שלהם על השולחן, ככה, כמו שעושים בזמן משא ומתן, ואז... כן, אז הכול התנדנד ו...נו, אלא מה? איפה השכל, איפה? איך יכולים שולחן וכיסאות עם אנשים שיושבים עליהם איך הם יכולים להיות תלויים ועומדים באוויר? הכול נפל למטה לארץ, נשברו, שברים, שברים...

הצעיר: מה...?

שרול: תבוא מחר, יום שישי, ותקבל שולחן גמור לשבת.

הצעיר: מחר לא יום שישי.

שרול: גמור לשבת. שב ומתכרבל במעיל שלו בפינה

הצעיר: לא, אל תעשה את זה! אתה מוכרח! אתה תצליח בסוף! מנסה לתת לו את המקצועה עם שתי מגירות! הכי פשוט! נותן לו כסף בשביל הפוליטורה!

הפוליטורה! הפוליטורה!

מוזיקה. צפירת אמבולנס. חושך